

Izhaja vsak **torek** in **petek** v tednu ob 11. uri predpoludne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljoma do konca decembra 1 gl. 20 kr.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Nmskih ulicah po 5 kr.

GORICA

(Večerno izdanje)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini, h. št. 9.
Dopise, oglase in naročnino sprejema „Narodna tiskarna“.
Oglasi se računajo po petit-vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 7 kr., ako se tiskajo 2-krat po 6 kr., ako se tiskajo 3-krat po 5 kr. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Deželnozbornska volitev slovenskega veleposestva.

Dr. Gregorčič, kot predsednik političnega društva „Sloga“, vabi naše gg. veleposestnike na dan 21. t. m. k volilnemu shodu, ki se bode vršil v prostorih „Slov. Čitalnice“ v Gorici in sicer ob 11. uri predpoludne.

Naš namen ni, da bi že danes kaj pisali o kaki kandidaturi, to pa zato ne, ker nam o njej nič znanega ni in ker je zadeva naših gg. veleposestnikov, da imenujejo svojega kandidata na dan volilnega shoda. Namen naš je danes le ta, da opozorimo še enkrat naše gg. veleposestnike na to, da jim je za reklamacije odločenih le še par dni ter da se požurijo in da store v tem pogledu svojo narodno dolžnost. Res je sicer, da se je vsled zadnje revizije zemljiškega katastra pri marsikaterem cenzus tako znižal, da je prišel vsled tega ob volilno pravico v veleposestvu, vendar se nam dozdeva in smo za nekatere slučaje popolnoma prepričani, da spada med veleposestnike marsikateri naših posestnikov, čigar imena pa pogrešamo v imeniku, priobčenem v uradnem listu.

Mi nečemo ugibati, kdo je to zakrivil, marveč konstatujemo le to dejstvo ter opozarjamo nanje naše gg. veleposestnike. Sedanja volitev v veleposestvu je za nas Slovence v vsakem pogledu velikanskega pomena in to tem bolj, ker Lahi menijo, da je baš sedaj prišel za-nje najugodnejši čas, da se po znanem latinskem pregovoru *duobus litigantibus tertius gaudet*, okoristijo oni. To nam je povedal „Corriere“ in prepričani smo, da bi se on še v grobu parkrat veselo obrnil, ko bi se to tudi v resnici zgodilo. Predzadnji „Corriere“ je priobčil namreč članek, v katerem udriha po vseh naših poslancih, v prvi vrsti po njih prvakah. Lojalno moramo priznati, da ne prizanaša niti dr. Tumi, ki je, kakor piše „Corriere“, zdaj sicer prvi proti abstinenca, čeravno jo je, kakor trdi isti list, sam provzročil. Ob enem očijuka z našimi gg. veleposestniki ter jim pripoveduje, da bi se po slovenski strani naše dežele že cedila davnej med in mleko in bi bile naše ograje pletene iz samih klobas, ako bi ne izostali naši deželni poslanci iz deželnega zbora. Mi smo sicer prepričani, da ne bodo našli ti sirenski glasovi nobenega odmeva pri ogromni večini naših gg. veleposestnikov, zakaj toliko nerazsodni vendar niso, da bi ne vedeli, kam pes tace moli; njih na-

rodni ponos gotovo z gnevom zavrne vsak poskus paktiranja z Lahi. Vendar pa ni nemogoče, da bi se ne dal kdo ujeti po priljubljenih besedah, v katere znajo Italijani mojstersko zavijati svoje hinavstvo.

Zato se nam zdi potrebno opozoritev, da čuvajo naši veleposestniki in sicer jeden na vse in vsi na jednega, da se ne naveže nikdo in na nobeno stran, dokler se ne sklene v tem oziru kaj definitivnega. Po našem mnenju bi bil to neodpušljiv greh, ako bi se dal kdo izmed slovenskih veleposestnikov speljati na led, ker bi bilo to izdajstvo svojega naroda. „Corriere“ trdi sicer hinavski, da se noče mešati v prepir, a v isti sapi pa bi rad zanesel kakavično jajce med naše „zmerne“ veleposestnike. — Mi Slovenci odločno protestujemo proti vsem dobrim svetom od izvestne italijanske strani. Italijanom, ki imajo svoja posestva na slovenski strani goriške dežele, ne more sicer nikdo braniti, da volijo kogar jim drago; da se pa ti ljudje drznejo ponujati se nam za varuhe, to je naravnost — impertinentno.

Toilko za danes o ti volitvi. Pečali se bodemo seveda še z njo; umestno se nam pa zdi, da se zdržimo dotlej vsakega meritornega razmotrivanja — dokler niso govorili sami gg. veleposestniki.

Za zdaj torej gg. veleposestnikom ne priporočamo nič drugega, nego da pridno reklamirajo svojo volilno pravico in pa da se ne vežejo na nobeno stran, zakaj sovražni duh nikdar ne počiva!

Popravki Italijanov k Spinčičevemu govoru.

Posl. La g i n j a: Visoka zbornica! Mi smo se v zadnjih letih — ako sploh govorimo o naših pokrajinah — privadili, da jih na sploh označujemo z besedo „Primorje“. Mi nečemo te dežele kakor take deliti na sto kosov, in ako kaj govorimo o Primorju sploh, kar ne ugaja temu ali onemu gospodu z one strani, potem naj si ne izbira le posamične vasi ali posamične predele in naj ne popravlja na tak način. Velepospostovani gospod tovariš z Goriškega je ravnokar zaklical tovarišu prof. Spinčiču: „Da, vi govorite o Istri, jaz sem govoril o Goriški“. Ako poslanec Spinčič razpravlja o Istri, a oni gospod popravlja o Goriški, potem to prav za prav ni nikak popravek. Ali mi smatramo njegova izvajanja kakor da bi bili stvarni popravki, in to prav zato, ker smatramo Primorje kakor celoto. Ta celota pripada nam, ker sestavljamo večino tamo-

samo ena pot. Svetu je treba nekaj novega pokazati, potem se nam tudi vkloni in naši žepi se napolnijo“.

„Pod solncem ni nič novega“, odvrne adjunkt in gledališki pisatelj in zre melanholično za višnjevimi oblaki svoje cigarete. —

Zdravnik zmaje z rameni in naroči konjaka.

Alfred pa, ki se je razgrel, stegne svojo roko čez mizo ter potolče z njo po adjunktovi roki. —

„To je eno tistih neumnih trditvev“ pravi, „katero ponavlja ves svet, med tem ko imamo vsak dan dokaze baš o nasprotnem. Nič starega ni pod solncem“ — tako bi morali reči“.

Sedaj sta se smehljala onadva, Alfreda pa to ni motilo, ampak je nadaljeval: „Ko bi umel pisati gledališke igre kot ti, podal bi bil svetu že davnej zaželjeno „novost“. In ko bi imel pravico ljudem zdravje prirejati, bil bi že davnej zdravnik, h kateremu se zateka vse mesto. Kaj pa je novo? Suknja, katero nosim, je narejena najbrž iz starih čunj. Jeli radi tega stara? Ali je opaziti na

snjega prebivalstva, ker smo mi Hrvatje več in Slovenci več trpeli za to deželo in ker hočemo se svojimi soplemenjaki vendar enkrat napredovati narodno, kulturno in gospodarsko. (Živahna pohvala.)

Jeden velepospostovanih gospodov iz Trsta je govoril o rogoviljenju in hujskanjih, katere da kuri tovariš Spinčič, in o tem je pripovedoval, zakaj ni v Trstu nobene slovenske šole. To pa je baje zato, ker o zadnjem ljudskem štetju niso našli toliko otrok, kolikor je potrebno, da se dobi šola, in ker je v okolici tržaški več šol, in sicer v manjši daljavi nego 4 kilometre od središča.

Jaz popravljam stvarno, da je z liberalizmom, svobodomiselnostjo krščanske ljubezni naših gospodov nasprotnikov jako na slabem v tem pogledu, kajti meščani mesta tržaškega, in mej njimi tudi velepospostovani tovariši, naj bi ne zahtevali, da naj otroci iz mesta hodijo v okoličanske vasi v šolo, branijo proti temu, da bi v mestu morali zasnovati slovensko šolo, potem jim izjavljam, da jim mi prav radi prepustimo jedno ali dve vaški šoli, da bomo svoje otroke iz okolice vodili v mesto, kjer bodo obiskovali šolo.

Mi smo v potu svojega obraza storili vse možno, da smo mogli v Trstu zasnovati vsaj jedno zasebno šolo. To je zasebna slovenska šola v predmestju sv. Jakoba, ki je vzdržavana od slovenske šolske družbe. Danes ne morem navesti natančnega števila otrok, in ker nočem pretiravati, trdim le, da je tam najmanj 500—600 slovenskih otrok, ki obiskujejo šolo (Čujte! Čujte!) in takemu številu nočejo dati šole v materinem jeziku!

To ve vsakdo, ki je le kedaj bil v Trstu, da so Slovenci tam močno zastopani; ako bi ne bilo italijanskega lepila in povlake, in ako avstrijske vlade ne bi v vsakem pogledu šle na roko našim narodnim nasprotnikom, kakor se v resnici godi, pa bi videli, da je Trst prav za prav tako močno obljuden s Slovenci in drugimi Slovani, da bi jako slabo izgledalo z namišljenim izključno italijanskim značajem mesta. Seveda, ako povsodi vidimo: Imperiale, regio, Giudizio, Tribunale, Posta itd. potem mora tujec, ki je došel v mesto, reči: To je povsem italijansko mesto. Ali stvari treba pogledati na dno in tam najdemo, da avtohtono prebivalstvo Trsta in okolice in nešteto meščanov tržaških pripadajo slovenski in drugim slovanskim narodnostim. (Odobranje.)

Očitala se nam je, gospodje moji, falzifikacija, in velepospostovani gospod poslance

je pa moderno tkano, barva je moderna, oblika je moderna, lastnik sem nove sukne. Svet ne vpraša po starih čunjah, iz katerih mu šivajo nove sukne in radi tega ni nič starega pod solncem. Spretnost moderniziranja je treba imeti, če pa te nimamo, zadošča dostikrat tudi že — dobra porecija drznosti. Niti potreba ni, loviti miši s slanino, zadostuje že, da diši stvar po slanini in miši tudi priskakljajo“.

„Kaj bi torej ti storil na mojem mestu?“ vpraša adjunkt.

„Prav lahko to“, odgovori mu Alfred. „Napisal bi „moderno“ igro. To se pravi, vzel bi kak star grozoviti roman ali pa kako Birch-Pfeifferičino delo — seveda samo stvari, ki so imele uspeh — in bi jih oktil s frazami o socijalnem problemu, emancipaciji žensk, atavizmu, prirodoslovju, resnici itd. Poglejte samo našo zmagovito „moderno“ literaturo, ali je drugača! Pravega ženja spoznajo sodobniki le redko kedaj; spoznajo ga tem manj, čim „pametnejši in modrejši“ so. Ker ženjalnega človeka moč ne tvarka „novost“, ne površje, ampak ono „staro“, ono večno staro, ki izvira iz krvi

tržaški je rekel, da falzifikacija obstoji v našem taboru. Temu nasproti moram stvarno popraviti, da, ako je kje mistifikacija suverenov, parlamentov, vlad, strank in političkih zaveznikov, tedaj zagrešajo tako mistifikacijo prav gospodje tovariši iz nasprotnega tabora. Falzifikacija je, ako se celi sodni okraj imenujejo, kakor da so obljude skoraj izključljivo od Italijanov, dočim mora priznati, kdor pozna dotične kraje, da so to v posamičnih slučajih izključno, v drugih slučajih v pretežni večini slovanske vasi in trgi. Popravljam stvarno, da nismo bili mi, ampak oni, ki so izvršili zadnje ljudsko štetje — in to so bili baš funkcionarji italijanskih občin v zapadni Istri — ki so vasi okraja bujskega, okraja poreškega, okraja motovunskega, piranskega, koperskega označili kakor skoro popolnoma italijanske — mej tem ko to ni res.

Popravljam stvarno, da — dočim n. pr. v kraju Kaštelir, ki šteje kakih 1000 duš, gotovo ne obstoje tri italijanske rodbine (Čujte! Čujte!) — prav gotovo, jaz poznam ta kraj, poznam ljudi, poznam posamične rodbine — so v zadnjem ljudskem štetju Kastelir našli po treh četrtinah italijanski. Dovoljeno mi bodi v tem pogledu da vam, v porabo za ta specialni slučaj, navedem nekaj značilnega. Pred nekaj meseci sem na okrožnem sodišču v Rovinju zastopal neko civilno pravdo proti našemu tovarišu dru. Barteliju. Moja stranka iz Kaštelirja, iz kraja o katerem govorim, ste bili dve oženjeni sestri, jedna Ružič in druga Kočijančič. Po dr. Bartoliju zastopana stranka jo bila Ventin, rojena Ružič, tretja sestra. Rodbina Ventin, katero dobro poznam, pripada k italijanski stranki, to je res. Nje zastopnik je na glavni razpravi stavil formalen predlog. Mislite na naše položnje! Tožba je bila uložena hrvaški, moja ustmenja izvajanja so bila — to se umeje ob sebi hrvaška. A tu se je dvignil zastopnik nasprotnne stranke in je stavil formalen predlog, visoko sodišče naj sklene, da mi je zabranjeno hrvaški govoriti, (Čujte! Čujte!) Umeje se, da je sodišče to odklonilo in došlo je do izpraševanja strank. Predsednik sodišču je rekel, da pride morda do pogodbe, čujmo torej stranke. Ventinovko je poklical po italijanski in jej je stavil nekaj vprašanj, in sicer italijanski govoriti, rekla je te-le precivne besede: *gospo dine ja u mem lepše po naški*. (Čujte! Čujte!)

To je bila od Italijana zastopana stranka, ki je bila na ljudskem štetju vpisana kakor italijanska rodbina.

pri Sofoklu kot pri Shakespearju ali Goetheju“.

„Ostanimo pri stvari“, prekine doktor, kateremu ta smer pogovora menda ni bila zanimiva. „Jaz sem zdravnik, imeti hočem bolnike, kje je tista „novost“, s katero si uklonim svet?“

Alfred trenje zaničljivo z roko, potem se pa nasmeje.

„Za Boga“ pravi, „nič lažjega kot to. Na primer...“

„No — na primer?“

„Čakaj malo. To bi bila v resnici ideja za te. Veš li, kaj skoro vsi kulturni ljudje redno jedo? Juho“.

„To je resnica“.

„In če tedaj trdimo, da izvira večina boleznij iz živjanja juhe, imamo v tem problem, ki zanima ves kulturni svet“.

„To je neumnost Juha ni vselej zdrava, gotovo pa nikdar škodljiva“.

„Juhe se ne dotikajmo. Pač pa načina, kako jo jesti! Ves svet uživa juho prevročjo. To moraš ti svetu odkriti in svet je tvoj. Juhe ni smeti z žlico jesti, ampak srkati jo morajo. S slanico ali na s mangom...“

LISTEK.

Kako je loviti miši.

(Spisal Emil Pesch kan).

→←

V kavarni, kjer čitam svoje časnike, poslušam časih tudi pogovore svojih sosedov. —

Včeraj so sedeli trije miadi gospodje pri okrogli mizici. Bili so: adjunkt, ki piše seveda gledališke igre, zdravnik, ki ima svoje ordinacijske ure še v kavarni in nek gospod, kateremu so dejali Alfred in kateri je gotovo tudi nekaj.

Iz njih pogovora sem povzel, da bi bil vsak izmed njih rad nekaj, kar ni — namreč bogat. Vsaj toliko bi vsak izme njih rad imel, kolikor je potreba za uživanje sveta. Bogata žena — to bi bilo že ne aj, pa bila bi to tudi „vez“, „uživat“ bi ne bilo mogoče popolnoma sveta. O tem so si bili edini, nikakor pa se niso mogli zediniti o poti, kako dospeti do tega cilja.

„To so samo čencarije“, pravi koščno Alfred. „Poštenim ljudem kot smo mi, ki se hočemo dvigniti s poštenim delom je odprta

Sklepam torej s tem, da popravljam stvarno, da se falzifikacije in mistifikacije niso godile od naše strani, ampak od one, politično nam nasprotne strani. (Živahna pohvala.)

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov. (Drugi stanovni in mi.) Nele vse uradništvo je mnogo bolj plačano nego učiteljstvo, ampak tudi vse državno služabništvo nas je prekosilo. Za državnim uradništvom in služabništvom prihaja tudi deželno, mestno in privatno dohodek, katerega je kolikor toliko deželno tudi učiteljstvo zunaj — naše dežele.

Mestno starištvu ljubljansko je že zboljšalo plače mestnim slugam; iz razpisanih služeb je razvidno, da so v Ljubljani bolj plačani sluge na mestnih ljudskih šolah — kakor na Goriškem ljudski učitelji. Ali ni to zopet škandal! Kedaj operejo tak madež raz goriško deželo?!

Marsikateri učitelj bi se rad rešil ne-hvaležnega učiteljevanja na Goriškem, a njegovo prizadevanje je zastoj. Dokler je še mlad, ne more se preseliti, ker mu je na poti državna podpora, katero je dobival na učiteljsku, ali pa vojaščina.

Ako pa bi se hotel pozneje rešiti stanu, katerega bogovi sovražijo — posebno na Goriškem — stavijo se mu po robu tako, da nima upanja, da bi dobil že itak sramotno pičle pokojnine. Država ne dela svojim uradnikom in služabnikom nikakih zaprek, ako hote zapustiti državno službo.

Vsakdo pozna kakega državnega uradnika ali služabnika, ki je pustil državno službo, dobil zaproseno lepo pokojnino ter poleg te zasluži še toliko, da preživlja in vzgaja svoje otroke v mestu, kjer uživa marsikatero ugodnost.

Imenujemo samo dr. Tumo, kateri je upokojen državni uradnik, a uživa poleg lepe pokojnine še lepe dohodke kot deželni odbornik in odvetniški koncipijent ter postane v kratkem sam svoj odvetnik ter si bo polnil — žepe.

Ako bi hotel kateri učitelj posnemati njegov izgled, oglasilo bi se glasilo njegovega pobratima ter bi klicalo na pomoč oblastniže zaradi onih par goldinarjev, katere bi dobival kot pokojnino, če tudi bi užival denar, katerega je sam moral plačevati v pokojninski zalog.

In dr. Tuma kot ud deželnega šolskega sveta bi bržkone glasoval proti upokojenju ter bi silil ostati učitelja v službi, v kateri mora zanemarjati vzgojo svojih otrok, a poleg tega vztrajati proti svoji volji v službi, ki je združena z sramotno nizko plačo ter si kopati grob, v katerega mora leči veliko poprej, kakor v katerem drugem stanu.

Tudi drugače se delajo zapreke, da ne morejo učitelji prestopiti v druge službe. Ako je poleg učitelja leše kateri drugi prosilec, ne dobi učiteljske službe, če tudi bi bil za njo mnogo bolj usposobljen — samo zato, ker je učitelj. Državni in deželni upravi je na tem, da ima učiteljstvo in zato dela vse mogoče zapreke, da učitelj mora ostati to, kar je — če tudi pri tem gineva.

povzdigneš. Najemi si še danes elegantno stanovanje, eleganten voz in elegantnega voznika. Drugi župnik Kneipp postaneš... ali pa te celo slave kot drugega Roberta Kocha. Velik dobrotnik človeštva bodeš, dobrotnik, kateri njenemu najvažnejšemu organu, želodcu, zada novo odporno silo... Po tem tvojem velikanskim odkritju ne bodo jedli več juhe s žlicami, ampak srebali jo bodo... z makaroni jo bodo srebali. Živio makaronovi doktor, kateremu se nekateri posnehujejo, vsi drugi ga pa izvrstno plačujejo!"

Ona dva se glasno zasmejeta in tudi mene se je veseli smeh polotil.

Zatem sem se obrnil, ko pa sem videl, da je ostal gospoda Alfreda obraz resen, pokimal sem mu.

„Vaša trditev ni ravno napačna“, dejal sem, „pa če Vam je pot do uspeha tako dobro znana, — zakaj zase ničesar ne stori?“

„Jaz?! Da bi za se kaj storil? Jaz sem idealist, ljubi gospod“, in sedaj se je tudi on smejal. „Kar svet stoji, se ni še nobenemu idealistu posrečilo — miši vloviti!“

Na to je poklical točaja, plačal ter nam želel zabaven večer...

In pri vsem tem se zahteva še od učiteljstva, naj poučuje z vso vneto v versko-nravnem podlagi. Naj vzgaja značajne državljane. Z učiteljstvom se postopa malo boljše kakor s sužnji, ono pa naj bode idealno-moralno, vneto za dobro in lepo. Čudne razmere in čudne zahteve. Zanemarjeni hlapec naj gori v ljubezni za koristi gospodarja — svojega zatiralca!

Take in jednake misli nam silijo na papir danes, ko ni v šolo nolenega otroka radi hude zime. Zunaj v naravi razsajajo divji elementi; nam pa je pri sreči mrz in in zopet mrz... In naše oblastniže?! Kaj jim je mar naše gorje?!

Šempas, dne 9. decembra. (Izv. dop.) Že na prvi napad v „Soči“ na č. g. župnika Grčo, so hoteli šempaski možje odgovoriti, toda na prigovarjanje župnika so opustili svoj sklep. „Soča“ nadaljuje svoje „plemenito“ delo: dražja, natolcuje, obrekuje. Posrečilo se jej je žaliti grofa Alfreda Coroninija, da se je odpovedal političnemu delovanju. Zrastel jej je greben. Z vedno večjo predrznostjo se zdaj zale-tava v poslance Grčo, Berbuča in dr. Rojca. Posebno rada si privoščiti župnika Grčo. Dr. Tuma že zdavnaj zavidljivo gleda na njegov poslanski stolček, katerega bi rad pridobil za svojega ljubljena.

Odkar se je dr. Henrik Tuma ločil od svojih tovarišev-poslancev, priskočil mu je na pomoč lastnik „Soče“. V sobi „Goriške ljudske posojilnice“, v urad-ništvu „Soče“, še celo na potih in po pis-mih draži šempaske može zoper Grčo in spodkopuje njegov upliv. Tudi lastniku „Soče“ se sline cedé po stolčku poslanca za okraj goriške okolice. Karkoli se zgodi v šempaski občini, kar kaki osebi v tej občini ni po volji, precej udari „Soča“ po „župniku-županu“. Vtika se v domače vaše zadeve, ki nimajo prav nobene vrednosti za javnost. Pred malo časa je umrl občinski obhodnik in starištvu je v zadnji seji izvolilo novega obhodnika. „Soča“ se spodtika ob tem imenovanjem, in farizejsko obrača oči, češ, „Grčina stranka je glasovala zanj“, tako se postopa na „katoliški podlagi“. Zavid in pohlep, kam si zapeljal „Soča“, kako jo ponižuješ. F. Peršič je bil prijatelj in zaupnik „Soče“, ko je pa meseca septembra ali oktobra v uradništvu „Soče“ odkritosrečno povedal, da pisanje v „Soči“ proti Grči je natočevanje in laž, jej je postal trn v peti, ne more ga več videti, porablja njegovo ime, da zabavlja na starištvu in na župnika.

V drugem članku iste št. 98., „Soča“ peče dopis iz Čepovana, objavljenem v št. 26. „Gorice“. Da se Grča še ni odpovedal poslanstvu, da ni še prazen stolček, kateri bi tako ugajal in pristojal lastniku „Soče“, zato rohni kandidat proti poslancu, zato draži dr. Rojca, Berbuča in Grčo, da bi jih razprl. Ostudno početje! In „Soča“ se ne sramuje svojega gesla: „Bog in narod“! Ali ni dosti, da se je dr. Tuma ločil od družih poslancev; ali je treba še vse druge naščuvati in razdražiti med seboj? Jeli to početje delo za narod?

Končno zbada volice in draži zoper poslanca Grčo, češ, le v Čepovan, ker tukaj na planem bi živ krst ne vedel povedati kaj slabega v prilog župnika Grče. Najpoprej povemo pozabljeni „Soči“, da Grča ni slučajno deželni poslanec, ampak prav po volji volilcev. „Soča“ naj si obudi spomin na volilni shod pri „Zvezdi“ v Gorici. Potem naj primerja izvolitev Grče z izvolitvijo dr. Tume; pa bo vedela, kedo je slučajno poslanec.

Na vprašanje „Soče“, da bi tu na planem rada kaj izvedela o Grči, jo opozorimo na njene lastne liste. Ako pa je sama sebe zasmodila, jo radi popeljemo tu na planem k vsim župnijskim in vsim županskim uradom in vedeli bodo povedati o njegovem delovanju za pridobivanje slovenske gimnazije v Gorici; peljemo jo k hišnim posestnikom in vedeli jej bodo povedati o njegovem delovanju za znižanje hišnega davka; peljemo jo k vinorejcem in vedeli jej bodo povedati o njegovem delovanju za ustanovitev trtnic; peljemo jo k živinorejcem in vedeli jej bodo povedati o njegovem delovanju za zavarovalnice govede; peljemo jo k raznim c. kr. uradom in vedeli bodo jej povedati o njegovem delovanju za slovensko uradovanje; peljemo jo k dr. vitezu Tonkiju in vedel jej bo

povedati o marsikateri peticiji za blagor-slovenskega naroda na Goriškem; peljemo jo k c. kr. notarju Kavčiču in vedel jej bo povedati, da je predsednik „Čitalnice“ v Čepovanu, leta 1886. delal in dosegel, da je justično ministerstvo notarska mesta v Gorici pomnožilo od treh na štiri, ter si-stemiziralo notarsko mesto za slovenskega notarja. Tu na planem, v mestu in okolici bodo zavedni Slovenci vedeli povedati „Soči“ marsikaj, kar je sama pozabila in kar dr. Tuma in Gabršček nikdar nista vedela.

Končno pa Andr. Gabrščeku povemo na uho, da pri nas njegovo javno zabavljanje v „Soči“, pa tudi njegovo skrivno sumničanje in rovanje po nasvetu „Ciril-čarja“ č. g. Grči upliva ne bo odvzelo in ga lastniku „Soče“ ne pomnožilo.

Iz Komna, 11. dec. 1899. (Izv. dop.) Dne 3. t. m. smo imeli pri nas zaupen shod. Udeležencev je bilo približno 50. Med navzočimi so bili krčmarji, trgovci, 3 peki, 3 krojači, 3 kmetje, 2 učitelja, 1 sodnijski sluga, nekaj drugih obrtnikov, potem 1 ženska in še en pes. Ob 4. uri pride Gabršček in z njim še dva gospoda. G. je govoril o trgovsko-obrtni organizaciji in kako bi se dalo priti do večine v deželnem zboru. To bi se zgodilo, ko bi vsi trgovci in obrtniki plačevali toliko pridobnine, da bi mi imeli pravico voliti v kupčijsko zbornico. To bi bilo prav. G. je dalje govoril, da se je v ta namen v Gorici osnovalo trgovsko društvo, katero bi vse potrebno urejevalo; udje tega društva bi morali biti vsi trgovci in obrtniki in udnina bi bila na deželi 3 gl., v mestu pa 6 gl. To nam ni dišalo. Še manj pa potem, ko je G. na široko ropotal, da se na Goriškem snuje še neko drugo društvo, katero ni poklicano v blagor naroda, ampak v njega pogubo. To društvo se nekako sili, kakor na Kranjskem, s snovanjem konsumnih društev. Mi mu tega nismo verjeli, ker nam je znano ravno nasprotno.

Za njim je govoril nek Kristan in je še bolj upil, tako da so bili nekovi prav v strahu, posebno pa pes se je stiskal. K. se je najprvo prilizoval učiteljstvu, potem pa je upil na one „zdražbarje“, katere je poprej G. imenoval. Trdil je, da ti hočejo kakor na Kranjskem tudi tukaj na Primorskem ukazovati, a temu da se bode ome-njeno društvo z vso silo uprlo.

H koncu je poprijel še enkrat besedo G., hvalil nas poslušalce, da moramo v naprej biti z njimi in je vse prejšnje še enkrat pogreval, mi pa smo postajali vedno bolj mrzli do teh govorov, kateri so kazali samo njih korist. S tem besedovanjem ni prenehal niti takrat, ko je v zvoniku zvon zapel „ave Marija“. Iz vseh teh govorov se je le prihodnost barvala, kako lepa bode za nas.

Iz obeh govorov ni bilo niti ene be-sede slišati v prilog ubogemu kraškemu zemljanu, to je nižjemu kmečkemu stanu, kateri bije ravno sedaj hud boj. V gmotnem oziru je ta stan najbolj na slabem. Tu potrebuje ravno sedaj kakih skupnih močij v okrepcavo. Vseled teh govorov želimo mi Komenčanje, da bi kdo prišel k nam v Komen ali pa v okolico od tiste „zglasne stranke“, takomenovane nove in črne, da bi videli in slišali njihov program.

Da z G. nismo tako zadovoljni, kakor se hvali zadnja „Soča“, to bode prihodnost najbolj dokazala.

Komenčan.

Politični razgled.

Državni zbor.

V predčerašnjem seji zbornice poslan-cev je predlagal štajerski slovenski poslanec vit. Berks. da vporabi predsednik dr. Fuchs pri vladi vse svoj vpliv, da odgovori ista vendar že jedenkrat na stavljene in-terpelacije. Interpelacij je bilo vloženih 587 a vlada je odgovorila samo še na 11. Samo na pravosodnega ministra dr. Kindingerja je bilo naslovljenih 88 interpelacij, a odgo-ovoril ni na nobeno. Na dnevnem redu se je bil kvotni zakonski načrt. Čeh dr. Fort je govoril pet ur! Končno se je odstopilo ta zakonski načrt nagodbenemu odseku.

Avstrijska delegacija.

Predčerašnjem je imel proračunski odsek avstrijske delegacije sejo in je spre-jel vladne predloge glede zboljšanja plač častnikom in pa dovolil večerjo vojakom.

Poročevalec delegat Walterskirchen se je pritoževal pri tej priliki, da se sklicujejo kontrolni shodi rezervistov ob nedeljah in

praznikih. Priporočal je vojni upravi spre-meno sedanje vojaškega kazenskega zakonika. Priporočal je tudi vojni upravi, da se pri nabavi potrebščin za vojsko ozira v prvi vrsti na domače in male obrtnike ter gleda na to, da se kmeljstvu ne škoduje toliko s tem, da se sklicujejo rezervisti kmet-skega stanu k vojaškim vajam brž takrat, ko bi bili najpotrebnejši doma. Delegat Gess-man je priporočal, da vendar jedenkrat skrčijo triletno vojaško službeno dobo na dveletno.

S tem, da bi se znižali zdatno državni stroški, in se v prvi vrsti obranile poljedel-stvu delavske moči, ki jako pomaukujejo dandanes, in so vsled tega tudi jako drage. Delegat dr. Kramar je rekel, da Čehi ne bodo glasovali za zvišanje proračuna voj-nega ministerstva, in za zboljšanje častniš-kih plač, a to iz ekonomičnih ozirov. Očital je vojnemu ministerstvu, da hoče zadušiti v vojaki, ki niso nemške narodnosti, na-rodni čut.

Omenjal je pri tej priliki preostro po-stopanje proti onim češkim rezervistom, ki so se zglasali pri kontrolnih shodih z be-sedo „zde“, ter grajal vojaška oblastva tudi zaradi tega, ker niso enakomerno strogo postopala proti vsem onim, ki se niso pri kontrolnih shodih zglasali z nemškim „hier“. Končno je začel odgovarjati vojni minister Kriehhammer.

Glede vojaškega kazenskega zakona je rekel, da kmalu predloži dotični zakonski načrt. Zadržil je dalje, da se vojna uprava pri nabavi vojnih potrebščin skrbno ozira na domačo malo obrt, ter da vedno gleda na to, da se kolikor mogoče manj škoduje poljedelstvu pri sklicevanju rezervistov kmetkega stanu k vojaškim vajam. Glede vršitve kontrolnih shodov ob nedeljah in praznikih, pa je rekel minister, da je hotelo ministerstvo s tem le olajšati vojaško del-znost ter obvarovati rezerviste gmotne škode, s tem, da jim ni treba zgubljati časa ob delavnikih. Prirejali so pa kontrolne shode vedno ob takem času, da niso bili reser-visti zadržani udeležiti se božje službe. Glede na izvajanja dr. Kramarja je odgovo-ril minister, da bode vojna uprava, kateri so vse narodnosti enakoveljalne, strogo pa-zila na to, da se ne zaneso v vojaške čete narodni prepri. Glede „zde“, „tukaj“ itd. je dejal, da so se tudi v prejšnjih časih pri kontrolnih shodih zglasali rezervisti v dru-gih, a ne samo v nemškem jeziku, a da se niti opazilo ni. Odkar se je pa to začelo dogajati z demonstrativnim namenom, vojna uprava več tega trpeti ne more in ne sife in sicer v interesu discipline. Kar se pa tiče dr. Kramarjeve trditve, kakor, da bi se ne bilo postopalo enako strogo proti vsem onim, ki se niso zglasali v nemškem jeziku, je trdil minister, da to ni res. V tem pogledu je bil najbrže vojni minister slabo podučen, zakaj nekateri slučajji, ki so se prigodili v Trstu se strani Italijanov, ki so se zglasali v italijanskem jeziku, ne da bi bili kaznovani zaradi tega, nam so v dokaz, da je imel dr. Kramar popolnoma prav.

Čehi v skrajni obstrukciji.

V sredo je sklenil klub mladočeških poslancev, da vporabi vsa po državnozbor-skem opravičniku dopustna sredstva, da zabrani rešitev vladnih predlog parlamen-tarnim potom. Čehi zahtevajo namreč, da se naknadno parlamentarnim potom re-šijo najprej one nagodbene zadeve, ki so se uveljavile s pomočjo § 14.

Porazdelitveni zakon in kvotni pa ne spadata med iste. Čehi bodo zaradi tega toliko časa obstruirali proti temu dvema zakonskima načrtoma, dokler se ne ugoti njihov zahtevam. V prvi vrsti je torej naper-jena obstrukcija proti proračunskemu pro-vizoriju.

Ministerski svet.

V torek so se ministri posvetovali tri ure o položaju. Bavili so se s vprašanjem, da bi li odstopili ali ne. Sklenili so, da zdaj še ne odstopijo.

Vojska v Južni Afriki.

Le prekmalu se je pokazalo, da je v soboto poraženi general Gatacre v svojem oficijelnem poročilu omenil le polovico izgub in da tolikoga poraza še niso doživeli Angleži. Po poročilih namreč, ki so došla včeraj preko Bruselja, se sme z vso goto-vostjo sklepati, da je izgubil Gatacre 1200 mož, od teh so mu Buri ujeli celo 700 bo-jevnikov.

Kaj neki poreče k temu porazu vr-hovni angleški poveljnik general Buller, ki je baje stavil, da bo jeden mesec po nje-govem dohodu na južno-afriška tla raz Pretorije vihrala angleška zastava. Mesto, da bi bil, kakor je bilo prvotno sklenjeno, z vso svojo armado odšel na natalsko bo-jišče ali pa proti Kimberleyu, je poslal nad tretjino armade v vzhodni del Kaplanda, generalu Methuenu pa ukazal, naj prodira takoj dalje in ne čaka niti nove pomoči.

Ta do cela napačna taktika kaže sedaj posledice. Osamljene so sedaj vse angleške armade in se ne morejo ganiti, pa tudi Buller ne dela nobene častne izjeme. Posadke v Mafeking, Kimberleyu in Ladysmithu zastoj pričakujejo pomoči in z veliko skrbjo raču-najo, koliko dni jim bo mogoče kljubovati Burom ob pičli množini hrane in streliva.

Po najnovjšem poročilu je napal general Methuen pri reki Moder River večji burski tabor. Buri so pa napad odbili, zapodili Methuena v beg ter pobili velik del njegove vojske.

Domače in razne vesti.

Nasim p. n. naročnikom, ki se niso poravnali naročnine za tekoče leto, smo priložili v zadnji in v današnji številki pošne nakaznice, katerih naj se blagovolijo poslužiti.

Imenovanja. Predsedništvo c. kr. finančnega ravnateljstva je imenovalo respicijenta finančne straže, Rudolfa Ranggerja, carinarjem v XI. plačnem razredu. — Tržaško višje deželno sodišče je imenovalo kancelistom na okrajnem sodišču v Tolminu tamkajšnjega dnevnikaerja, Mat. Zverka; dosedanjí kancelist okr. sodišča v Tolminu, Josip Zarli, je premeščen v Kobarid.

Namesto pokojnega monsignora Marušiča je imenovan šolskim nadzornikom v Gorici za verski pouk g. kanonik Tomšič.

Značilno imenovanje. Na državni ljudski šoli v Trstu je imenovan voditeljem trd Nemeč, Adolf Brunnelechner, doslej učitelj v Allenu na Gorenjem Štajerskem. Mož ne zna ne slovenskega ne laškega jezika, in je vendar sposoben za voditelja šoli, katero obiskuje poleg 195 nemških, tudi 279 slovenskih in 519 italijanskih otrok.

Umrla je v Kanalu po dolgi in mučni bolezni v 45. letu svoje dobe gospa Marija Zoga, rojena Segala, soproga vpokojenega nadučitelja in župana Mihe Zega. Pokopali so jo predvečerjem N. p. v m.!

Za loterijo „Šolskega doma“ so darovali: Gospod Glešič, krčmar 4 K; gospica Minka Pignatari iz Černič plišasto šatuljo za zapustnice, se svilo vezano (l. r. delo); gospica Ljudmila Komac elegantno šatuljo za rokavice se svilo vezano, (l. r. delo).

„Slovenska Čitalnica v Gorici“ vabi k občnemu zboru, kateri bo dne 19. decembra t. l. ob 6. uri zvečer. Dnevni red: 1. Poročilo tajnikovo. 2. Poročilo gospodarjevo. 3. Poročilo denarničarja o dohodkih in stroških tekočega leta in o proračunu za prihodnje leto. 4. Volitev treh preglednikov računa. 5. Volitev novega odbora. 6. Služajni nasveti, predlogi po § 15. dr. pravil.

O božičnem času, t. j. od 18. do vsetega 24. grudnia 1899., vsprejema c. kr. poštni urad Gorica-kolodvor pisma, nakaznice, vloge, denarne in vožnje pošiljatve od 8 ure zjutraj do 7 ure zvečer.

Volitev v pomnoženi c. kr. okrajni šolski svet goriske okolice bo v Gorici, dne 21. decembra ob 9. uri zjutraj. Volilci so vsi župani in podžupani iz celega okrajnega glavarstva. Voliti se ima osem udov z absolutno večino glasov izmed občinskih volilcev.

Mi želimo, da bi se vršila volitev v čast slovenskih občin in da bi bili novi udje, ki bodo imeli večino v pomnoženem okrajnem šolskem svetu, prijatelji šolstvu in učiteljstvu, saj je ta korporacija najvažnejša šolska oblastinja na slovenskem delu naše dežele.

Radovedni smo, kako pa je z volitvijo dveh zastopnikov učiteljstva. Znano je, da ni dobil pri volitvi nikdo absolutne večine glasov in da se bil vložil ugovor proti proglašenju zastopnikom onih dveh izvoljencev, ki sta bila dobila le navadno večino. Ker ne velja to načelo nikjer in za nikogar, ne more veljati niti za učitelje. Kdaj bo nova volitev?

Parturirunt montes, nascitur ridulus mus. Tako se glasi latinski pregovor, ki pomenja v slovenskem jeziku, da roditi se je imela gora, a svet je zagledala najhna miška. Resničnost tega pregovora se je pokazala tudi v znani pravdi lastnika „Soče“ proti „Slovenskemu narodu“, ali proti dr. Tavčarju, urednikoma M. Malovrbu in J. Nollju ter dopisniku Medveščeku.

S kako silo se je bil tožnik podal v Ljubljano, uvedel hišno preiskavo, našel rokopol, vložil tožbo in bobnal, da bi se bil moral svet tresti.

Dne 9. t. m. pa, ko se je imela vršiti porotna obravnava v Ljubljani proti le nemu obtožencu, ker proti drugim je bil že prej odstopil od tožbe — ostal je lepo doma ter se junak skrčil za tisto učiteljstvo, katero je tako strastno napadal, da je prišlo do omenjene tožbe.

Najbolj smešno pri tej komediji pa je dejstvo, da se je tožitelj zbal ljubljanskih porotnikov ter bil vložil prošnjo, da bi se delegiralo katero drugo, namreč dunajsko porotno sodišče. Ker pa ni bila uslišana taka neumno-smešna prošnja — odstopil je od tožbe!*) Da bi se pa kljub temu rešil največje blamaže, skrčil se je za napredno učiteljstvo, katero bi rad zvalil zopet na svojo stran. Ali je to sploh mogoče po vseh napadih, ali bodo moglo pozabiti učiteljstvo vsega zaničevanja — nam ni znano. Prihodnost nam pokaže značaje in moštvo našega učiteljstva!

*) Lisjak in grozdje!

Dr. H. Tuma je odložil — ne deželno odborniško mesto — ampak načelnništvo „Trgovsko-obrtno zadruga“. Vrgel je od sebe svoje „dete“ — edino svojo zaslugo za goriske Slovence — in to vsled neprestanih „hujškarij“. Nam ni znano, da bi bil doslej kdo hujskal proti „Trgovsko-obrtni zadrugi“ in dr. Tumi kot načelniku te zadruga in baš radi tega nam je popolnoma neumljiv ta njegov korak, tembolj, ker se še vedno krčevito drži posojilnice in deželnega odborništa. Čudno, zelo čudno!

Z dežele nam pišejo: Lastnik „Soče“ je postal tako vsemogočen, da bi morali volilci njega vprašati, koga smejo voliti za svojega poslance; celo starešinstva si nismo postavljati po svojem spoznanju obč. služabnike.*) Toda volilci na deželi si prepovedo vmešanje Gabrčekovo, nepotrebujemo njegovih nasvetov; nismo več otroci, da bi nam Kramerjev Drejček narekoval, koga naj volimo. Ako se že hoče vtikati v volitve, ima zadosti posla v mestu, kjer je volilec. Naše poslance pa, katere smo mi volili, naj pusti pri miru; svobodno mu je napadati one poslance in njih delo kritikovati, katere je on volil.

Obravnava proti znanemu Coderma-z-u, bivšemu mestnemu živinozdravniku gorškemu, vršila se bo, kakor znano, dne 15. 16. in 17. t. m. pred porotniki v Inostu. Obtožena bo branil tamošnji odvetnik Herman Peseñdorfer, predsednik podružnice glasovitega ponemčevalnega društva „Südmark“ in član skrajne nemške stranke na Tirolskem. Posredoval bo tudi tolnač, akopram so Codermaz in poklicane priče nemškega jezika zmoznli. — Kakor vidimo, sta si pri tej priliki podala laška in nemška irredenta roke!

Šolski oddelek učiteljstva v Kopru. — Predzadnji „Corriere“ prinaša po „Graz. Tagespost“ vesti, vsled katere bi bila sklenila deželna šolska oblast predlagati na višem mestu, da se prestavi drugam slovenski in hrvatski oddelek koperskega učiteljstva, ter da pride slovenski oddelek v Gorico. Malo nečloveško je sicer vznemirjati v zadnjih izdihajjih umirajočega „Corriera“ s takimi vestmi. Zadovoljen pa naj bo „Corriere“, da mu ostane vsaj ta tolažba, da bo od že davno mrtev, ko se uresniči ta vest.

Italijani prete z obstrukcijo, kali?! V proračunu za leto 1900. je iztaknil „Il Popolo Istriano“, da je postavilo ministerstvo za uk in bogočastje tudi potrebne svote za ustanovitev dveh pripravljalnic in sicer za hrvatsko v Pazinu, a za slovensko v Podgori, tako da nazivlje vlada v svojem jargonu Piedimonte. Italijanskemu glasilu istrskih irredentovcev ne gre sicer v glavo, zakaj bi imeli Hrvatje in Slovenci po dve pripravljalnici, dočim imajo Italijani v Istri in na Goriškem samo po jedno. Pri znani „temeljnosti“ Italijanov glede poznavanju statističnih odnosajev, se mi čisto nič ne čudimo temu neumevanju. Sicer se s tem ne lomi mnogo glave „Il Popolo Italiano“, ne tega ne, on se celo pridružuje mnenju „Piccola“, da naj vlada, ako že hoče, ustanovi za Slovence in Hrvate šol kolikor ji drago, samo o krajih, kjer naj bi se ustanovile te šole, bi se morala sporazumeti poprej z Italijani.

Kar je skrajno razburilo zgoraj imenovani list, je le dejstvo, da namerava vlada ustanoviti hrvatsko pripravljalnico baš v Pazinu „nella rocca dell'italianita dell'Istria interna“, torej v kulí italijanstva notranje Istre.

In ta „atentat“ vlade na italijanstvo (?) notranje Istre daje glasilo istrskih irredentovcev povod pozivu italijanskemu poslancem, da naj zagrozé grofu Claryju ter mu napovedo vojsko, ako bi ne odnehalo naučno ministerstvo od svojega namena. Najskrajnejših sredstev naj se poslužijo italijanski poslanci, da zaprečijo to vladino nakano, pravi „Il Popolo Istriano“.

V resnici težko je vladati v Avstriji! Ubogi grof Clary, zdaj obstruirajo Čehi, pa kaj bi mu hasnilo, ko bi se z njimi tudi pobotal na kakoršenkoli način, ko mu bodo Italijani takoj za Čehi klečali na tilniku. Mično pa bi res bilo gledati pri obstrukciji, Zanetti-ja, Lenassi-ja, Verzegnassi-ja e tutti quanti. Ali žal da nam ne bodo privoščili tega veselja. Škoda res, velika škoda, da nam ne privoščijo tega užitka.

Da ne bi pa kdo izmed naših čitateljev zares mislil, da se dela Italijanom, kaka krivica, ako se ustanovi v Pazinu hrvatska pripravljalnica, jim moramo povedati, da Pazin ni italijansko mesto, nego da so ga le hoteli poitalijančiti po vsaki sili. V dokaz te naše trditve jim povemo, da je rekel svoječasno pazinski dekan in prost grofu Badenju, ko je obiskal Pazin, da je v Pazinu pravih italijanskih družin le kakih 6 do 7. In to je tudi gola resnica. Sicer je pa poitalijančevanje Pazina slo Italijanom jako za roko, posebno pa za to, ker jim je bila vlada vedno in povsod na uslugo. Največ zaslug so imeli pri tem poslu c. kr. uradniki. To je dejstvo, katerega nam ne more utajiti nikdo. No zdaj, ko so se začeli zavedati istrski Hrvatje svoje narodnosti, se je stvar zasukala in ni dvoma, da dobi mesto Pazin v malo letih zopet svoj naraven značaj. To pa ne bo samo v njih, temveč tudi v državno korist.

*) Glej Semovst — Prava.

Hađa zima je nastopila tako nenavadno zgodaj in hitro. Ravno kar so mi prinesli otroci v sobo na tla padlega avstrijkega divjega goloba. Vkljuna je imel zmrzel sneg. Ubogi ptički! Poleg drugih sovražnikov preganja vas še kruta zima. Ako ne odneha nenavadna burja in sneg, pogine gotovo veliko ptič zaradi pomanjkanja živeža. Kmetovalci, ki ste prepričani, koliko vam koristijo koristni ptiči, poskrbite jim zdaj nekoliko živeža. Potrosite na dvorišče kaj plev, da si ptički poiščejo pičle hrane. Na leto vam povrnejo stotero.

Burja na Vipavskem je tako silna, da morata držati poštni voz po dva moza, da ga burja ne prevrača. Kljuba temu ne more voziti od St. Vida do Postojne ter prihajajo pošiljatve nenavadno kasno in neredno.

Stari in novi denar. Dosedanji bakreni krajcarji in polkrajcarji se bodo vsled naredbe finančnega ministertva prejeli v plačilo pri c. kr. uradih samo še do konca tega leta. Novci za jeden goldinar se pri nas še sprejemajo v vrednosti 2 kron, dokler se naredba ne preklicé. Isto velja o notah po 50 in po 5 gld. Isto velja o notah avstro-ogerske banke, dokler jih banka nazaj ne vzame. Nasproti pa čekini, ki so po zakonu z dne 9. marca l. 1870. kovani kot zlati denar po osem in štiri goldinarje, in kot trgovski novci kovani levantski tolarji, se od c. kr. blagajin več ne jemljejo in ne dajejo. Deželni zlati novci (po 20 in po 10 kron.) se sprejemajo še po nominalni vrednosti. Ako se vidi, da imajo oddani novci manjšo težo vsled rabe, se sprejemajo še po minimalni vrednosti. Odločilna za to je tehtnica. Če pa določi urad, da je novci izgubili pravo težo kako drugače, nego od navadne rabe, ni vezan, da bi ga sprejel v celi veljavi. Preluknjani, obrezani ali zlomljeni čekini se ne sprejemajo, in se pri njih niti teža ne upošteva. Taki čekini naj se spravijo v denar tako, kakor navadna zlatina.

Srebrni 5 krouski denar. Finančno ministerstvo je ukazalo kovanje denarja po 5 kron. Na tem denarju bodo vrezanih pet kron krog dvočlajnega orla, nad tem bo napis „quinque Coronae“ in pod orlom pa „5 Cor.“ Na papirnatem denarju po 5 kron bo vrednostni napis v vseh jezikih naše monarhije.

Okuženi Lloydov parnik „Berenice“ je prispel v četrtek ob 8. uri in pol zjutraj v lazaret pri Sv. Jerneju. Osojbe parnika, 45 oseb, je popolnoma zdravo. Isto velja o 6 potnikih.

Zadnji slučaj kuge se je pripetil dne 9. novembra ter je dotični bolnik, natakarij Marič, umrl dne 17. novembra. Od tega dne je bilo zdravje na krovu neprenehoma normalno. Parnik so med vožnjo večkrat desinficirali ter odstranili vse sumljive predmete.

Po sestavi zapisnika, katero opravilo je trajalo od 9. ure zjutraj do 1 in pol popoldne, so zdravniki preiskali vse osebe ter našli, da so vsi zdravi in brez mrzlice. Komisija je pregledala tudi vse prostore parnika, zlasti pa so iskali tudi podgane, katerih pa niso našli.

Parnik je pripeljal mej drugim 35.955 vreč kave in 150 suhih kož, poslednje iz Rio de Janeiro.

Oblasti, zavedajoč se težke odgovornosti v teh dneh, bi morale skrbeti, da se sploh vse blago in kar je takega na parniku uniči, ali sežge, ali pa se parnik za dalje časa potopi in s tem prepreči vsaka nesreča.

Podporno društvo za slov. visokosolce na Dunaju je imelo dne 14. nov. svoj občni zbor. Izvolil se je nov odbor. Že v prvi odborovi seji se je razdelilo čez 200 gld. podpor. Prošenj za podpore je bilo dvainpetdeset. Upati je, da bodo Slovenci to društvo tudi letos radodarno podpirali, da bo odbor mogel zadostiti težki svoji nalogi. Odbor prosi še posebej izdatne podpore slavni slovenskih posojilnic, mestnih in raznih drugih zastopstev. Darove je pošiljati l. blagajniku gosp. dr. Klem. Seshun-u, dvornemu in sodnemu odvetniku, Dunaj l. Singerstrasse 7.

„Der Süden“. Organ für die politischen, culturellen und wirtschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen. Štev. 48 tega lista prinaša sledeče: Wir und die Böhmen. System und Staat. Die Delegationen und die Slaven. Mittheilungen aus Bosnien und Herzegovina. Dalmatien, Kärnten. (Nach Wurmser, Rotschedl und Pirker) Kroaten und Slavonien. Küstenland, Steiermark. Aus der Heimat. Allerlei. (Die Südslaven beim Kaiser. Aus der slavischen Welt, Vereinswesen, Literatur: „Aus dem Garten der Lavanter Diöcese“, gesammelt von Lavanter Domcapitul Dr. Jos. Pajek.) Tudi ta številka ima prilogo (4 str.) — List stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. Naročuje se v upravnistvu, Dunaj l. Plankengasse 4.

Listnica uredništva. Vse g. dopisnike prosimo nekoliko potrpljenja!

***Zdravje sv. Očeta.** Kakor poročajo iz Rima, dne 7. t. m., je kardinal Rampolla obvestil diplomatske zastopnike, da je pre-

je iz previdnosti priporočal bolniku, da nekaj dni ne zapusti sobe.

*** Na pariško razstavo** potuje prihodnje leto tudi naš cesar.

59.000.000 frankov je plačala zidovska tvrdka „Isac L. Rice Electric Vetriche Company“ v Ameriki izumitelja brezžičnega brzojava, Italijanu Marconiju. Poskusi s to iznajdbo so se dobro obnesli v Ameriki in Evropi in tudi preko oceana. Judje, ki hočejo imeti v svojih rokah ves monopol sveta so prehiteli z svojim nakupom vse države ali kako drugo družbo in bodo zdaj izkoristili iznajdbo v svoje dobičke in svrhe 50.000.000 frankov je zares velika svota, a židje si bodo skovali iz iznajdbe sto in tisočeri dobiček, ker je gotovo, da se Marconijeva iznajdba skoro uvede. Za prvenstvo iznajdbe pa bi se utegnil pobrigati Hrvat Tesla in je še negotovo, ali ostane izum last zidovstva ali ne.

*** Moder pes.** Na Dunaju ima neki pek zelo modrega psa. Vsak dan mu donša iz kavarne časopise ter jih nosi nazaj. Vedno je bil kuže točen. Nobena skušnjava ga na poti ni zapeljala. Te dni je svojo pot še hitreje opravil. Vse se je čudilo njegovi pridnosti. Te dni pa se je pojavila ta pridnost in kušnost psa. Prijatelj gospodarjev je prišel z novico, da se pes vedno vozi po električni železnici. Pes je pogruntal, da pride z električno železnico hitreje naprej, zato je skakal za ljudmi v vozove in tako pospešil svoje delovanje.

*** Cecil Rhodes v — kletki.** Veliki sovražnik Burov milijonar Rhodes je oblegan v Kimberleyu in Buri so razpisali na njegovo glavo veliko nagrado. Sklenili so bajé, ako ga ujamejo, da ga zapro v veliko kletko in ga pokažejo narodu v Bloemfonteinu in v Pretoriji. Seveda ima Rhodes velik strah, kajti gre mu za — vrat! Pravijo pa, da si je dal napraviti balon, s katerim uide, če se posreči Burom zasesti mesto.

*** „Brez dela“.** Pod tem naslovom prorokuje „Budapesti Hirlap“ strašen gospodarski polom v Budimpešti tekem te zime. Že sedaj je 20.000 delavcev, zlasti zidarjev in obrtnikov stavbniške stroke, brez dela in jela. Niti občina, niti država ne zida sedaj ničesar. Že začete stavbe zasebnikov bodo kmalu dovršene in potem zraste število ljudi brez zaslužka na 60.000.

* Narodno gospodarstvo.

Grozna plesnoba.

(Odium Tuckeri.)

„Že zopet mlati prazno slamo“ — utegne reči marsikdo, ko prebere ta napis. Ker je pa ta „grozna plesnoba“ vinorejcem res „grozna“, usojam si vendar na tem mestu razodeti svoje prepričanje v tej zadevi. Imel sem je že, ko sem zapustil Klosterneuburg, in utrdilo se mi je potem na vinarski šoli v Mariboru in na potovanju po vinorodnih krajih.

Včasih je zelo nevhvaležno, našim kmetovalcem to ali ono nasvetovati, kar se je to leto posebno pokazalo na mojem potovanju. „Novotarij“ se bojijo kot samega peklenščeka! Novo je bilo za nje zlasti to leto tudi zveplanje trt proti plesnobi, dasi drugod zveplajo že celega polstoletja z dobrim uspehom. Uverjen sem pa, da se bo velika večina vinščanov posluževala tega sredstva, ako treba, gotovo že prihodnje leto, druge bo pa že narava kaznovala ter jih k temu prisilila.

Tožili so mi ponekod, da zveplanje ne pomaga prav nič, in res sem videl to na svoje oči, kar me je bilo jako vznemirilo, da nisem imel več miru. Vendar me je pa tolažila misel, da najbrž niso zveplali v primernem času, in pravo sem pogodil. To napako sem nahajal po štajerskih, kranjskih in hrvatskih gorinah; zdaj pa imajo smrdljivo mlado vino, kakor mi poročajo, ker so večinoma tudi prepozno in seveda brezuspešno zveplali. Ta smrad se sicer odpravi z večkratnim pretočenjem vina in zažveplanjem sodov, kar bi si bil pa marsikdo prihranil, da je pravilno ravnal v vinogradu.

Ogledal sem si tudi vinograd hrvatske vlade v Zagrebu — bilo je septembra meseca t. l. — grozdje je bilo lepo in zdravo, kakor bi bilo iz voska, okusa naravnega, a okoli in okoli v sosednih vinogradih je plesnoba upustošila grozovito. Ko sem potožil dotičnemu oskrbniku, da naš kmet obupava ter ne zaupa priporočanim sredstvom proti grozdní plesnobi, mi je odločno rekel: „Pripeljite ga sem, pa bo videl in verjel, če ni slep in gluhi! — Zveplali smo dvakrat že pred cvetjem, kar je posebno važno, hitro po cvetju tretjič; ker je pa kmalu na to deževalo, še enkrat, torej v vsem štirikrat. Na oral smo skupno porabili približno 40 kg zvepla. Uspehe pa sami vidite“.

Veselega srca sem se vrnil domov. Uverjen sem, da bi vsakdo, ki bi me spremljal po mojem potovanju bil z menoj prepričan, da je proti grozdní plesnobi dosedaj znano kot najsigurnejše sredstvo zmlato zveplo, ako je potrosimo v pravem času.

Koder je bila plesnoba že to leto, se je moramo nadejati tudi prihodnje leto. Torej pozor, vinorejci!

Vinarsko in sadjarsko društvo
za Brda v Gorici.
Prodaja naravne in pristne briške pridelke
po zmernih cenah.
Zaloga pristnih briških vin:
burgundeca, rizlinga, modre frankinje
in druge
DESERTNA VINA.
Sedež društva je v Gorici, ulica Barzellini št. 20.

ZALOGA

vsakovrstnih šivalnih strojev
Fani Drašček

v Gorici

Stolna ulica št. 2. (v prodajalnici jestvin).

Prodaja
stroje tudi na
mesečne ali
tedenske
obroke.

Stroji so iz
prvih tovarn
ter najboljše
kakovosti
Priporoča se
slavnemu ob-
činstvu v Go-
rici in deželi.

Ne boji se tekmovanja.

Trgovina z jedilnim blagom
G. F. Resberg v Gorici,
v Kapucinski ulici št. 11
ter podružnici na Kornu števil. 2
priporoča to-le blago:
Sladkor — kavo — riž — mast — paper —
sveče — olje — škrob — ječmen — kavino
primeso — moko — gris — drobne in debele
otrobe — turšico — zob — sol — moko za
pitanje — kis — žeplo — cement, bakreni
citrijol itd.
Zaloga pristnega dalmatinskega žganja na debelo
ter pristnega črnega in belega vina.

Ivan Doljak

kovač in mehanik

v Gorici, Gledališka ulica 17.

upeljava luči „Acetilen“ po najnovejših si-
stemih kakor tudi vodovodov, pump itd.
Izvršuje točno in solidno ter jamči vsako
delo, katero izvrši v najkrajšem času ima
zalogo vseh h tej strohi spadajočih po-
trebščin.

Priporočen od rodstva „Šolskega do-
ma“ radi dela tam izvršenega.

Priporočen se najtoplje slavnemu ob-
činstvu v mestu in na deželi.

Ivan Katnik

gostilničar pri

Z L A T E M K R I Ž U

Kapucinska ulica h. št. 2

Priporoča se slavnemu občinstvu v
Gorici in z dežele na mnogobrojen obisk —
Toči pristna bela in črna vina, ter postreže
vsak čas prav z okusno pripravljenimi jedmi

Anton Kuštrin

v gosposki ulici št. 23. v hiši
g. dr. Lisjaka.

priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino
raznih potrebščin n. pr.: kavo: Santos, San-
domingo, Java, Cejlon, Portoriko in druge -
Olja: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in
dalmatinsko. - Petrolij v zaboju. - Sladkor
razne vrste. - Moko številko 0, 1, 2, 4, 5. -
Več vrst rajža. - Miljsvoče prve in druge
vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta.
Razpošilja blago na vse kraje. - Cena
primerna. - Postrežba točna.

Špedicijska poslovnica

Gaspar Hvalič v Gorici

v ulici Morelli 12

se toplo priporoča Slovincem
v Gorici in z dežele

ima zaprt voz za prevažanje pohištva.

ANTON KOREN
v Gorici, v Gosposki ulici št. 4.
Velika izber:
krožnikov, skled, skledic, loncev in lončkov.
Vsakovrstne svetilnice za petrolej in olje.
Zaloga nožev, vilic in podstarkov.
Vsakovrstne šipe in zrcala.
Reže in vklada šipe za okna.
Prireja po naročilu priproste ali ukusne okvirje
za podobe in zrcala.
Cene zmerno, postrežba točna.

P. Drašček

trgovec z jedilnim blagom

v Stolni ulici št. 2. v Gorici

(tam, kjer je tobakarnica)
priporoča se p. n. slovenskemu občinstvu
v Gorici in z dežele.

Prodaja kavino primeso iz tovarne
ARNOLD & GUTMANN z Dunaja.
Zaloga žveplenk družbe sv. Cirila
in Metoda.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo hiš. št. 5. Podružnica konec Raštela hiš. št. 2.
Zaloga v ulici Morelli št. 12. v Gosposki ulici št. 7 v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajer-
skega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine,
orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi
in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za
vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico
izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gospoda *Nussbaum-a* v
Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga
najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn.
Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.

Prva kranjska tovarna testenin
Žnidaršič & Valenčič

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine kot makarone, fideline, vrvice in
različne vloge za na juho velespoštovanemu občinstvu.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem
okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v tem
času kar jih izdelujeva. — Velespoštovana gospodinja! Sezite po
tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, ki dosedaj o
testeninah še slišati niso hoteli. Najine testenine vdobe se v
vseh boljših prodajalnicah jestvin: povsem zanesljivo najine pa
so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovecem pošiljava cenik zastoj in franko.

„Narodna tiskarna“ v Gorici

ulica Vetturini št. 9.

je preskrbljena s povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem. Izdeluje vsa dela
v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in papir, posetnice razne
velikosti in oblike s zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„Gorico“, ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah (zjutranje in večerno) ter stane za mesec december tega leta samo 20 kr.

Z novim letom prične tiskati

„Narod“, ki bo izhajal dvakrat na mesec ter veljal celoletno 1 krono in 60 vinarjev, polletno pa 80 vinarjev. Kdor naroči 10
iztisov pod enim naslovom, dobí 11. po vrhu.

Z novim letom izdá

„Narodni koledar“, ki bo obsegal razen koledarskih podatkov in raznega drobiža, poučne in zabavne vsebine ter oglase
slovenskih trgovcev in obrtnikov iz mesta in dežele.

Začela je zalagati vsakovrstne tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade.

Že zdaj ima v zalogi sledeče cerkvene tiskovine:

1. Nota pro denuntiationibus faciendis;
2. Nota pro denuntiationibus factis;
3. Račun (3 pole) v slovenskem jeziku;
4. Testimonium status liberi;
5. Testimonium doctr., relig. et baptisimi;
6. Fides matrimonialis;
7. Fides nativitatís et baptisimi;
8. Fides mortis et sepulturae;
9. Status animarum;
10. Liber matrimoniorum;
11. Liber baptizatorum;
12. Liber defunctorum;
13. Spovedni listki.

Vse druge tiskovine so v tisku, na kar opozarjamo sl. županstva in dr. urade.

Priporoča posetnice

Se ne boji konkurence